

Аварія:
життя ДО та ПІСЛЯ

Новини

Жизнь своя —
за други своя

28 травня 2021 | №11 - 12
(1506 —1507)

НОВИНИ ЧАЕС

Офіційна газета ДСП «Чорнобильська АЕС»

РОЗПОЧИНАЄМО

перевезення відпрацьованого палива!

Отримано дозвіл на вивантаження кондиційного відпрацьованого ядерного палива

21 травня 2021 року в.о. генерального директора ДСП «Чорнобильська АЕС» Валерій Сейда отримав від Голови Держатомрегулювання — Головного державного інспектора з ядерної та радіаційної безпеки Григорія Плачкова окремий дозвіл Держатомрегулювання ЕО 000859/1/15 на вивантаження кондиційного відпрацьованого ядерного палива зі сховища відпрацьованого ядерного палива (СВЯП-1).

Отримання даного дозволу надає Чорнобильській АЕС можливість розпочати черговий важливий етап зі зняття ЧАЕС з експлуатації — здійснення робіт та операцій зі звільнення СВЯП-1 від відпрацьованого ядерного палива та його перевезення на довгострокове зберігання до СВЯП-2.

Нагадаємо, що 23 квітня 2021 року ЧАЕС отримала ліцензію на право провадження діяльності на етапі життєвого циклу «експлуатація ядерної установки – сховища відпрацьованого ядерного палива сухого типу (СВЯП-2).

Детальніше про значення отриманого

документа на провадження діяльності розповів заступник генерального директора (з ліцензування та відомчого нагляду) Костянтин ШЕФЕР.

- Дозвіл на вивантаження кондиційного палива зі СВЯП-1 — що означає цей документ для ЧАЕС?

- Фактично цей окремий дозвіл — це прикінцевий дозвільний документ, який дозволяє перейти до експлуатації СВЯП-2. Тобто, на вивантаження зі СВЯП-1, транспортування, підготовку до зберігання та безпосередньо розміщення в сховищі для зберігання.

- Зі СВЯП-1 на СВЯП-2 перевезли вже 186 збірок. На яких підставах їх перевозили, і яку роль це зіграло в отриманні Дозволу?

- Дане перевезення відбувалось згідно з законодавством України, яке передбачає «гарячі» випробування СВЯП-2 на реальному ядерному паливі.

Відповідно, вивантаження зі СВЯП-1, транспортування, підготовка до зберігання та розміщення на зберігання від-

бувалось згідно комплексу ліцензій на експлуатацію СВЯП-1, ліцензії на перевезення радіоактивних матеріалів та ліцензії на введення в експлуатацію СВЯП-2.

- Отже, ми фактично отримали «зелене світло» на початок перевезення кондиційного ВЯП? Коли воно почнеться і як це вплине на роботу станції?

- Дослідно-промислова експлуатація СВЯП-2 підтвердила спроможність підприємства на проведення цих робіт. Відповідно, не можна сказати, що це якось вплине на роботу станції, але фактично ми починаємо промислову експлуатацію СВЯП-2. Ми на початку періоду, 10 років, а, може, і більше, коли відбуватиметься перевезення палива з одного сховища в інше та розміщення палива на довготривалі зберігання. Вже є сталий регламент дій.

Але є і нюанси. Дозвіл отримано на перевезення кондиційного палива, якого більшість. В порівнянні з загальним об'ємом залишається ще і невелика частина палива, яке класифіковане як «пошкоджене», і воно потребує додаткових обґрунтувань в частині безпеки.

Тому в першу чергу буде вивезена більша частина палива. Надалі треба буде готувати безпечне поводження з пошкодженим ядерним паливом. При цьому ключовим питанням буде культура безпеки, тобто пріоритет безпеки над виробничими цілями.

Зрозуміло, що СВЯП-2 — це виробничий комплекс і у нього є проектна потужність, якій буде приділена увага, але при цьому пріоритетом є забезпечення безпеки. Звичайно, у випадку виникнення проблем при поводженні з ВЯП, їх доведеться оперативно вирішувати.

Джерела: ДСП ЧАЕС, Державна інспекція ядерного регулювання України

Чорнобильській АЕС надано дозвіл на експлуатацію ЗППРВ

21 травня 2021 року в присутності Голови Державного агентства України з управління зоною відчуження Сергія Костюка державному спеціалізованому підприємству «Чорнобильська АЕС» Держатомрегулюванням було надано ліцензію ОВ 001092 на право провадження діяльності з переробки, зберігання радіоактивних відходів в частині переробки рідких РАВ, а саме — на експлуатацію заводу з переробки рідких радіоактивних відходів (ЗППРВ).

Завдяки даному кроку Чорнобильська АЕС може в повному обсязі виконувати переробку та зберігання рідких радіоактивних відходів, отриманих ЧАЕС за період експлуатації енергоблоків, а також на етапі зняття з експлуатації.

Під час вручення Голова Держатомрегулювання Григорій Плачков наголосив на важливості заходів, що проводяться у рамках зняття з експлуатації ЧАЕС та безпечного зберігання ВЯП і РАВ та побажав керівництву підприємства та органу управління подальших успіхів та безпечної роботи.

Довідка: До цього дня ДСП ЧАЕС експлуатувало ЗППРВ на підставі окремого дозволу в рамках ліцензії на зняття ЧАЕС з експлуатації. Реалізуючи зміни ядерного законодавства, ЧАЕС ліцензувала

діяльність з експлуатації ЗППРВ в якості самостійного об'єкта поводження з РАВ.

Джерело: Державна інспекція ядерного регулювання України

Дню міста — бути!

В ході соціально-виробничої наради, яка відбулася на ЧАЕС 26 травня, міський голова Славутича Юрій ФОМІЧЕВ повідомив, що улюблене славутичанами свято — День міста — відбуватиметься в майже звичному форматі.

- Карантин, звісно, нав'язує певні обмеження. Тому оргкомітет намагається дотриматися нового принципу: так би мовити, День міста — в кожен двір.

На числені прохання славутичан, цього року вулицями пройде традиційна урочиста хода колективів та організацій міста — звісно, з дотриманням дистанції між людьми. Щоб уникнути скупчення, великої сцени на площі не буде, хоча ярмарок майстрів народної творчості та виставка нових машин залишаються.

В п'ятницю, 4 червня, в міському парку пройде «Свято обдарованої молоді», де буде нагороджено юних славути-

чан в номінаціях: спорт, культура, наука і освіта.

О 10-й ранку в Київському кварталі, навпроти ФОКу, розпочнеться концертна програма «Золотий вік» для славутичан старше 45-ти.

З 11:00 стартує розважальна програма від палацу дітей та молоді в Чернігівському кварталі. В «City-КВАДРАТ» плануємо виступ народних майстрів й майстринь та караоке.

На Московській площі пройде програма «Добрий настрій» для дітей, а в Ризькому кварталі студія АКВА влаштує фотосесію та арт-виставку.

Ввечері на центральній площі, біля фонтану, працюватиме й фудкорт — і це також буде в дещо новому форматі. Там же, на площі, о 21:00 почнеться презентація проекту «Мала культурна столиця».

Запланована також велика спортивна програма.

Про реалізацію проєктів на промайданчику Чорнобильської АЕС

Вході соціально-виробничої наради директор технічний (-головний інженер) ДСП ЧАЕС Андрій БЛИК підкреслив, що роботи за проєктами, що реалізуються на промисловому майданчику станції, виконуються відповідно до затверджених графіків і в гарному виробничому темпі:

- Завершено всі випробування в рамках виданого ДІЯРУ Окремого дозволу на провадження діяльності ДПЕ ПК-1 НБК.

Йде підготовка Звіту щодо проведення дослідно-промислової експлуатації комплексу НБК-ОУ, а також розробка інших документів, необхідних для отримання ліцензії на промислову експлуатацію комплексу НБК-ОУ. Насамперед, це Звіт з аналізу безпеки комплексу НБК-ОУ. 27 травня будуть направлені в ДІЯРУ певні глави цього звіту, а до кінця тижня надамо Звіт в повному обсязі.

Безпосередньо заява та пакет документів для отримання ліцензії на промислову експлуатацію комплексу НБК-ОУ також плануємо направити у встановленому порядку до кінця тижня.

21.04.2021 були внесені зміни до ліцензії (видана ДІЯРУ 25.06.2008 року №ЕО 000859) на право провадження діяльно-

сті на етапі життєвого циклу «експлуатація ядерної установки» СВЯП-1. Триває навчання персоналу за цільовою програмою, і до початку робіт з виванта-

ження кондиційного ВЯП зі СВЯП-1 персонал буде повністю підготовлено.

Залізнична ділянка також готова до виконання робіт (транспортування) ВЯП зі СВЯП-1 до СВЯП-2.

На даний час у ЦПВЯП є достатня кіль-

кість навченого та кваліфікованого персоналу, котрий до 07.06.2021 буде допущений до самостійної роботи, щоб виконувати прийомку та обробку ВТВЗ в денні 12-годинні зміни.

Наразі ДСП ЧАЕС готується до початку робіт/операцій із вивантаження кондиційного ВЯП зі СВЯП-1. Проводиться повна перевірка готовності підрозділів до початку робіт, всього обладнання та систем СВЯП-1 та СВЯП-2. Початок робіт із вивантаження палива зі СВЯП-1 та завантаження чохлів ТП заплановано з 07.06.2021. Початок робіт із перевезення палива заплановано з 08.06.2021.

Завершено приймально-здавальні випробування обладнання на ділянці абразивно-струйного очищення РЗОМ. Затверджено інструкції з експлуатації обладнання та регламент безпечної експлуатації даної ділянки. Готується технічне рішення про введення в експлуатацію.

За час випробувань обладнання дезактивовано більш ніж 35 тон РЗОМ, з яких 30 тон (17 контейнерів) вже передано на установку звільнення РМ від регулюючого контролю (буд.158).

На ЧАЕС відбувся завершальний етап командно-штабних навчань

26 травня на Чорнобильській АЕС відбувся прикінцевий етап командно-штабних навчань з перевірки об'єктових планів взаємодії. Ці навчання розпочато в серпні минулого року.

Всього в програмі навчань було заплановано три етапи. На меті кожного з них було відпрацювати взаємодію всіх підрозділів, які задіяно в охороні ЧАЕС, в разі вчинення диверсії на промисловому майданчику станції.

За легендою навчань, «диверсанти» мали проникнути на стратегічно важливі об'єкти — НБК та СВЯП-1 з подальшим захоплення заручників, «мінуванням» однієї зі стін басейну витримки СВЯП-1.

В результаті злагоджених та скоординованих дій учасників навчань «диверсанти» були ліквідовані силами бійців військової частини 3041 Національної гвардії України.

В навчаннях взяли участь заступник генерального директора (з режиму фізичного захисту) Валентин Вітер, начальник

служби фізичного захисту ЧАЕС Олександр Перерва, а також співробітники служби фізичного захисту; представники Головного управління Національної гвардії України, Головного управління Національної поліції в Київській

області, представники сектора режиму Державного агентства з управління зоною відчуження; співробітники Служби безпеки України та представники Державної прикордонної служби України.

До Дня метролога — про метрологів на ЧАЕС

20 травня відзначається Міжнародний день метрології, який був заснований Міжнародним комітетом мір і ваг у 1999 році.

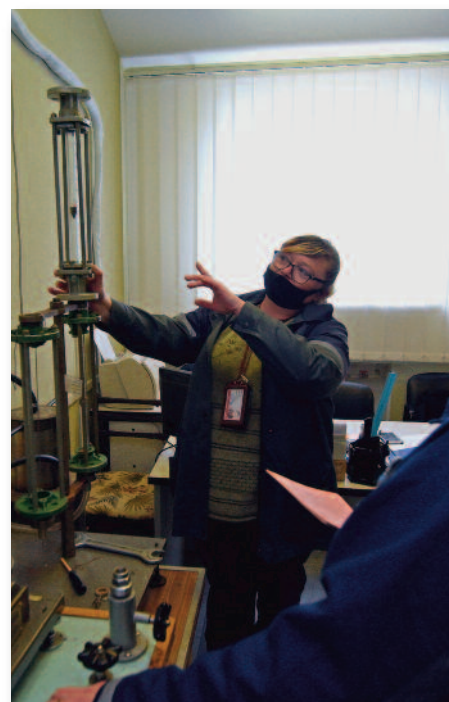
Відділ головного метролога Чорнобильської АЕС було засновано наказом першого директора ЧАЕС Віктора Брюханова 4 травня 1977 року на базі цеху теплової автоматики та вимірювань.

«Метролог займається визначенням придатності засобу вимірювальної техніки та дає дозвіл на його експлуатацію. Одиниці вимірювання та похибки визначено законодавством, тому метролог несе персональну відповідальність за допуск приладів в експлуатацію», — розповів головний метролог ДСП ЧАЕС Валерій Яцимон.

Як зазначив пан Яцимон, на сьогоднішній день засобів вимірювальної техніки,

що підлягають повірці, у нас на підприємстві більше 500 одиниць. Ще 6033 одиниці засобів вимірювальної техніки та 1324 вимірювальні канали перебувають на обліку як такі, що вимагають калібрування. Для виконання цих завдань задіяно 11 працівників лабораторії калібрування. І завдяки кропіткій праці персоналу відділу всі ці прилади працюють справно та з високою точністю.

«Власне, напрямки роботи дуже специфічні, тому що спеціаліст повинен розуміти принцип роботи обладнання. Надалі іде математична обробка результату, і не завжди він позитивний. Треба знайти помилку та провести повторні вимірювання», — підкреслив Валерій Михайлович. Також керівник підрозділу побажав колективу відділу здоров'я, терпіння та взаємопорозуміння, що є дуже важливим у спільній роботі.

Додаток 3

до Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля

(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (автоматично генерується програмними засобами ведення Реєстру, не зазначається суб'єктом господарювання)

20213187547

(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності)

ОГОЛОШЕННЯ

про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

Повідомляємо про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, зазначеної у пункті 1 цього оголошення, з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності.

1. Планована діяльність

Експлуатація Янівської ділянки Чорнобильського родовища питних підземних вод Св. №№ 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, у зоні відчуження Чорнобильської АЕС для забезпечення господарсько-питних та виробничих потреб ДСП «Чорнобильська АЕС», Свердловини діючі, видобування здійснюється на підставі Спеціального Дозволу на користування надрами від 20 листопада 2013 року № 5873.

Планована діяльність розглядає 7-м свердловин Янівського водозабору глибиною 83-86 м, які були пробурені КБУ-581 тресту «Укрбурвод» та ТОВ «Екобурсервіс» в 1984-2006 рр. Свердловини обладнані на водоносний комплекс бучацьких та канівських відкладів, який на ділянці має повсюдне поширення. Протяжність ділянки, на якій розміщені свердловини, складає 2,5 км. Продуктивність свердловин — від 30 до 56 м³/год. Ліміт забору води з підземних джерел згідно Дозволу на Спеціальне водокористування від 06.11.2017 року № 109/КВ/49д-17 становить 14 484,14 м³/добу та 4045,90 тис. м³/рік. Характеристика свердловин

№№ 5-9:

- діаметр обсадних труб робочої колони та частини фільтру — 273 мм;
- інтервал установки робочої частини фільтру — від 51 до 82 м.
Характеристика свердловин №№ 10-11:
- на різних глибинах закріплені обсадними трубами — 426 та 325 мм;
- робоча частина фільтру встановлена від 51,7 до 80 м робочим діаметром - 219 мм.

Встановлені Зони санітарної охорони навколо св. №№ 5—11. І пояс ЗСО (зона суворого режиму) встановлена навколо кожної свердловини складає: для свердловин №№ 5, 6, 7, 8, 9 становить - 30 х30 м; для свердловин №№ 10, 11 становить 60х60 м.

(загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності

(потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо), місце провадження планованої діяльності)

2. Суб'єкт господарювання

Державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС» Код ЄДРПОУ - 14310862.

Юридична адреса: 07100, Київська

обл., м. Славутич, вул. 77-ї Гвардійської дивізії, буд. 7/1. Контактний телефон: (04579) 2 - 56 - 70.
[e-mail: office@chnpp.gov.ua](mailto:office@chnpp.gov.ua)

(повне найменування юридичної особи, код згідно з ЄДРПОУ або прізвище, ім'я та по батькові

фізичної особи - підприємця, ідентифікаційний код або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті),

місцезнаходження юридичної особи або місце провадження діяльності фізичної особи - підприємця (поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону)

3. Уповноважений орган, який забезпечує проведення громадського обговорення

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Поштова адреса: 03035 м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 35, контактна особа – директор Департаменту екологічної оцінки та контролю — Тищенко Марина Олегівна, тел./факс.

(044) 206-31-40, 206-31-50, 260-31-13
[e-mail: OVD@mep.gov.ua](mailto:OVD@mep.gov.ua).

(найменування уповноваженого органу, місцезнаходження, номер телефону та контактна особа)

4. Процедура прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який розглядає результати оцінки впливу на довкілля

висновок з оцінки впливу на довкілля, у якому визначено допустимість провадження такої планованої діяльності (ч. 3 ст. 11 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»).

Інші документи дозвільного характеру, передбачені законодавством, за умови що вони не передбачають встановлення (затвердження) змін у діяльності, затверджений (схваленій) рішенням про провадження планованої діяльності або подовження строків її провадження (згідно пункту 9 статті 9 ЗУ «Про оцінку впливу на довкілля»).

(вид рішення про провадження планованої діяльності, орган, уповноважений його видавати)

Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України
нормативний документ, що передбачає його видачу)

5. Строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, включаючи інформацію про час і місце усіх запланованих громадських слухань

Тривалість громадського обговорення становить 25 робочих днів (не менше 25, але не більше 35 робочих днів) з моменту офіційного опублікування цього оголошення (зазначається у назві оголошення) та надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації, визначеної суб'єктом господарювання, що передається для видачі висновку з оцінки впливу на довкілля.

Протягом усього строку громадського обговорення громадськість має право подавати будь-які зауваження або пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їх обґрунтування. Зауваження та пропозиції можуть подаватися в письмовій формі

(у тому числі в електронному вигляді) та усно під час громадських слухань із внесенням до протоколу громадських слухань. Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються. Тимчасово, на період дії та в межах території карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби (COVID-19), спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, до повного його скасування та протягом 30 днів з дня скасування карантину, громадські слухання не проводяться і не призначаються на дати, що припадають на цей період.

Громадські слухання (перші) відбудуться

(зазначити дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)

Громадські слухання (другі) відбудуться

(вказати дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)

6. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, що забезпечує доступ до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Поштова адреса: 03035 м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 35, контактна особа – директор Департаменту екологічної оцінки та контролю – Тіщенко Марина Олегівна, тел./факс: (044) 206-31-40, 206-31-50, 260-31-13 e-mail: OVD@mep.gov.ua.

(зазначити найменування органу, місцезнаходження, номер телефону та контактну особу)

7. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, до якого надаються зауваження і пропозиції, та строки надання зауважень і пропозицій
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Поштова адреса: 03035 м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 35, контактна

особа – директор Департаменту екологічної оцінки та контролю – Тіщенко Марина Олегівна, тел./факс: (044) 206-31-40, 206-31-50, 260-31-13 e-mail: OVD@mep.gov.ua.

(зазначити найменування органу, поштову та електронну адресу, номер телефону та контактну особу)

Зауваження і пропозиції приймаються протягом усього строку громадського обговорення, зазначеного в абзаці другого пункту 5 цього оголошення.

8. Наявна екологічна інформація щодо планованої діяльності

Звіт з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності на 595 аркушах.

(зазначити усі інші матеріали, надані на розгляд громадськості)

(зазначити іншу екологічну інформацію, що стосується планованої діяльності)

9. Місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації (відмінне від приміщення, зазначеного у пункті 6 цього оголошення), а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними

1. 3 27.05.2021 р. у приміщенні № 1023 офісного центру ДСП «Чорнобильська АЕС» Юридична адреса: 07100, Київська обл., м. Славутич, вул. 77-ї Гвардійської дивізії, буд. 7/1. Контактний телефон (04593) 4-21-08, Контактна особа Степанова Інна Миколаївна;

2. 3 27.05.2021 р. у приміщенні Іванківської селищної ради. Адреса: Київська обл. Вишгородський р-н, смт. Іванків, вул. І. Проскури, 47. Контактний телефон: (04591) 5-29-99. Контактна особа Осипенко Інна Михайлівна.

(найменування підприємства, установи, організації, місцезнаходження, дата, з якої громадськість може ознайомитися з документами, контактна особа)

{Додаток 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 824 від 14.09.2020}

Жизнь свою — за други своя

Ім'я заступника начальника електричного цеху Чорнобильської АЕС Олександра Лелеченка стало відомо широкому загалу українського суспільства лише 15 років тому. Багато хто взагалі почув це ім'я вперше саме 26 квітня 2006 року — з вуст Президента України Віктора Ющенка, який вручав тоді Зірку Героя, якою Українська держава відзначила подвиг О.Г. Лелеченка, його дочці, Олені Олександрівні.

За межами ЧАЕС, на промисловому майданчику якої відбувалося тоді це вшанування, мало хто взагалі зрозумів всю значущість події: відзначивши найвищою державною нагородою саме Олександра Лелеченка, Україна вперше рішуче скинула з себе радянське трактування подій аварії та ліквідації її наслідків: з персоналу нарешті зняли виключну провину в Чорнобильській катастрофі.

Персонал станції більше не був призначений колективним винуватцем, і це давало надію, що колись справедливості стосовно всіх ліквідаторів з числа працівників Чорнобильської АЕС буде відновлено.

26 квітня 2021 року біля входу в адмі-

ністративно-побутовий корпус ЧАЕС відбулося відкриття скульптурної композиції «Атланти Чорнобиля», центральною фігурою якої є Олександр Лелеченко. Композицію було створено силами персоналу станції та на зібрані серед працівників кошти. Ідеолог та натхненник даного проєкту заступник директора технічного Олександр Новіков дуже влучно охарактеризував сутність назви пам'ятника: власне, композиція уособлює собою кожного працівника, який на своїх плечах тримає важкий тягар під назвою «Чорнобиль».

Того ж дня ім'я Героя України Олександра Лелеченка було увіковічено на території КПІ. Перед корпусом його рідного факультету встановлено пам'ятник видатному політехніку.

Хто ж він, людина, яка стала сучасним прикладом громадянського героїзму та жертвовності?

Без ознак зовнішнього героїзму

Коли міркуєш над героїчними подвигами, завжди намагаєшся збагнути особистість людини, яка їх вчинила.

В шкільному музеї селища Новооріхівка на Полтавщині, де в 1938 році народився Олександр Лелеченко і яка носить його ім'я, зібрано чимало інформації про нього.

Юнацькі фото. Фото у військовому однострої. Фото студентські. На всіх привабливий хлопець з відкритим поглядом. За численими спогадами, людина надзвичайно легкої вдачі. Гуморист. Хохмач. В постаті нічого героїчного. І біографія звичайна.

Після закінчення школи відправився до Харкова — в 50-60 роках минуло століття мало який хлопець не мріяв стати льотчиком. До льотного училища вступив легко, майже граючи, однак за три роки, через скорочення в армії 1959 року, був звільнений у запас.

Він спробував реалізувати мрію вдруге і став курсантом Ульяновської

школи вищої льотної підготовки штурманів-диспетчерів для цивільного повітряного флоту. На жаль, трагічні обставини так і не дозволили здійснити мрію про авіацію: хвороба та смерть матері змусили залишити курси і повернутися до України, адже більше рідних він не мав. Тож деякий час працював електрослюсарем у рідному селищі — на Оріхівському цукрозаводі. Потім вступив до КПІ.

Після закінчення Київського політехнічного інституту (1966) працював начальником зміни електроцеху і заступником начальника електроцеху Слов'янської ДРЕС, старшим майстром на Запорізькій ДРЕС (м. Енергодар). З березня 1975-го працював заступником начальника електричного цеху Чорнобильської АЕС.

Коллеги згадують його як енергійного керівника, професіонала з чудовими організаторськими здібностями, справедливим і дуже м'яким чоловіком, який швидко став улюбленцем колективу.

«Мені здавалося, йому не вистачає жорсткості, рішучості, — якось згадував про О.Г. Лелеченка його колишній керівник, начальник електроцеху Андрій Зіненко, — а потім виявилось, що внутрішньої сили, рішучості та самопожертви у нього більше, ніж у будь-кого».

26 квітня 1986-го і далі завжди

Вперше про подвиг Олександра Лелеченка розповів колишній директор ЧАЕС Віктор Брюханов в одному з небагатьох своїх інтерв'ю: «...міг вибухнути водень. Якби заступник начальника електроцеху Олександр Лелеченко НЕ відкачав водень з корпусів генераторів та інші енергетики ціною свого життя НЕ завадили аварії перекинутися на інші блоки, було б куди гірше».

До цього в суспільну свідомість старанно впроваджувалися думки про суцільну та виключну провину персоналу станції в аварії. З повідомлень ЗМІ того часу алогічно, проте незапе-

ЧАЕС вчинили вибух — і кудись поділися, а на їх місце звідкись прийшли інші люди, герої, відчайдушна сміливість яких дозволила приборкати найбільшу в світі техногенну катастрофу.

І настільки вправно було створено ці пропагандистські міфи, що вони побутують й досі — не зважаючи на те, що інформацію про аварію на ЧАЕС сьогодні можна вільно знайти в інтернеті, при чому отримати її з найрізноманітніших джерел.

Правда була зовсім інша. На захист Чорнобильської станції від ще більших руйнувань — з новими вибухами й пожежами — з перших же хвилин стали не тільки пожежники. Першими були також 23 працівники ЧАЕС, які зупинили подальший розвиток і поглиблення аварії, віддавши при цьому життя. Серед них був і заступник начальника електричного цеху Олександр Лелеченко.

У перші години аварії він був викликаний на станцію, де відключив обладнання електролізної станції четвертого енергоблоку, організував електропостачання обладнання систем безпеки та систем пожежогасіння. Тим самим запобіг поширенню вогню на неушкоджені енергоблоки.

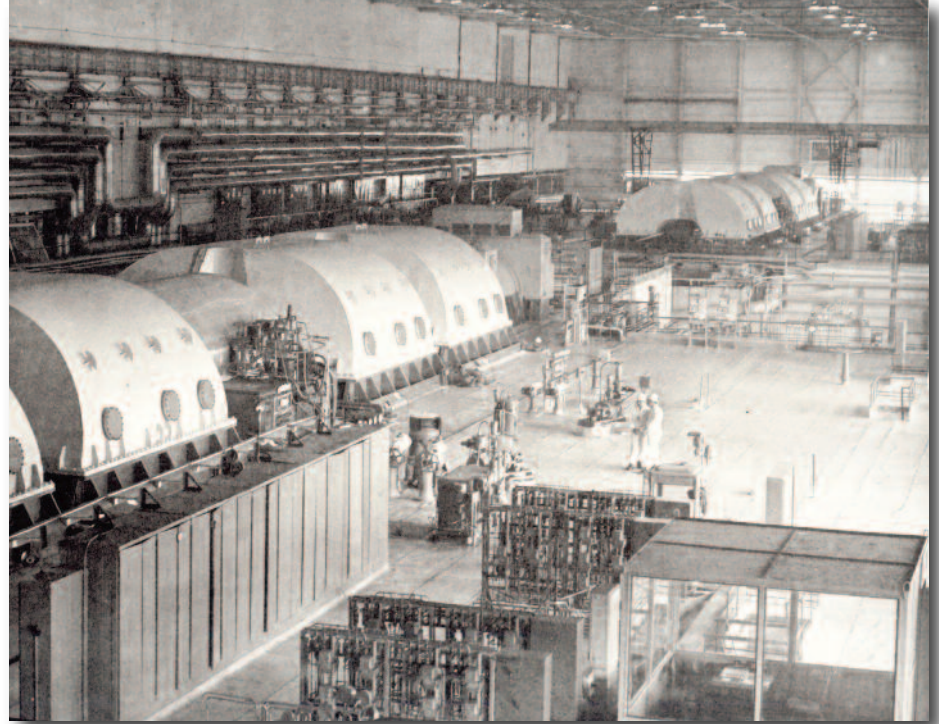
Він добре розумів ризики, котрі виникли після руйнування четвертого енергоблоку та поширення пожежі: потужний водневий вибух був абсолютно реальним. Отже, як розповідають очевидці, Лелеченко кинувся перекривати водень, попереджуючи його подачу до одного з аварійних генераторів — на даху машинного залу вже палав вогонь.

Точний дозиметричний контроль в перші години по аварії встановлено ще не було, проте за розрахунками у тому приміщенні було від 5 до 15 тисяч рентген.

Олександр Григорович отримав величезну дозу опромінення: навряд чи записані в його лікарняній картці 450 БЕР (біологічний еквівалент рентгена) відповідають дійсності.

Вже відчуваючи нездужання — нудоту, слабкість — він відправився зробити аналогічні операції й на іншому генераторі: просто не хотів наражати на небезпеку інших працівників — своїх підлеглих.

Незважаючи на вкрай погане самопочуття, додому Лелеченко повернувся аж наступного дня після аварії. Дружина розповідала, що обличчя його було вкрито червоними плямами,

вона попросила його звернутися до медиків. Однак замість медчастини, через кілька годин він знову був на станції.

28 квітня його госпіталізували силоміць. Проте, навіть тоді, коли його силою забрали в медчастину, він, отримавши внутрішньовенне вливання фізрозчину, «вийшов покурити»... і повернувся на робоче місце. І втретє попередив небезпечне надходження водню, організовував електропостачання обладнання та систем пожежогасіння.

Безумовно, як інженер-енергетик він не міг не знати, які шалені дози опромінення отримує, переступаючи уламки графіту, перебуваючи по коліна у насиченій радіоактивній воді, вручну закручуючи важкі й неповороткі вентиля. Але розуміючи на-

слідки для себе, він не хотів їх для своїх молодших колег. Це справді був усвідомлений подвиг, класичне «хто, окрім мене» — але без демонстративності та пафосу.

Звичайно, подібна звияга для Олександра Лелеченка закінчилася передбачувано погано. 30 квітня, вже у напівпритомному стані його евакуювали до Києва. Кажуть, що лікар М.П.Ягодін, який супроводжував його

в лікарню, боявся, що не довезе свого пацієнта. Але Олександр Григорович прожив ще тиждень. Він помер від гострої променевої хвороби у Київському інституті радіології та онкології 7 травня. Він був третім, хто загинув внаслідок аварії на четвертому енергоблоці ЧАЕС: першими були Валерій Ходемчук, який загинув на робочому місці в момент вибуху та Володимир Шашенок, інженер із «Смоленськато-менергоналадки», який прибув на ЧАЕС для участі у сумнозвісних випробуваннях на четвертому енергоблоці. У ніч на 26 квітня він отримав численні поранення й опіки і через кілька годин помер у лікарні.

Історичний відступ. І тут не можна не пригадати ще один всталений радянський міф про те, що всіх ліквідаторів лікували виключно в Москві, в так званій 6-й клініці.

Насправді місця в московській клініці вистачило лише 13-ти з них. Решта лікувалися в Київському інституті радіології та онкології. Київським лікарям, очолюваним Леонідом Кіндзельським, вдалося врятувати майже всіх з 11 прооперованих у Києві до 16 травня, а з 13 прооперованих доктором Робертом Пітером Гейлом з США у Москві вижили лише двоє.

Всього у Києві лікувалися 115 хворих на гостру променеву хворобу, з яких не вижив тільки один — Олександр Лелеченко.

Офіційна делегація з Москви, що приїхала розбиратися, чому київським лікарям вдається те, що не вийшло у московських, була розлючена, що Леонід Кіндзельський дотримувався власної методики лікування опромінених, яка базувалася на методиці Жоржа Мате: пацієнтку підсаджували донорський кістковий мозок внутрішньовенно, не вбиваючи власні клітини постраждалого. Також в Києві робили десорбцію кісткового мозку. Натомість в Москві практикували методику доктора Гейла, згідно з якою пацієнту спочатку вбивали власний кістковий мозок, а потім підсаджували їм донорський. Наслідком проведеного «розслідування» була заборона групі Кіндзельського про-

довжувати підсадки кісткового мозку, а його самого навіть зняли з посади головного радіолога УРСР.

Кількість поставлених діагнозів «променева хвороба» зменшили втричі, замість неї записували «вегето-судинну дистонію». Для радянської пропаганди київських пацієнтів з променевою хворобою взагалі не існувало.

До речі, саме фахівці інституту радіології та онкології розраховували реальну дозу опромінення, отриману Олександром Лелеченком — розрахункова величина складала близько 2500 рад. Звісно, такі дані в медичній картці — з огляду на позицію керівництва СРСР — вказати було неможливо.

І тут для повного розуміння ситуації треба нагадати наступне: в 1986 році максимальна річна доза опромінення становила 25 бер...

І це не перебільшення. Як пізніше згадував заслужений енергетик України О.Б.Мелешко, ті ділянки станції, на яких 26—28 квітня працював О. Лелеченко, військові на початку червня 1986-го під захистом танкової броні пролітали на швидкості 90 км/год, отримували річну дозу радіації.

Похований двічі

Існує легенда, що Олександра Лелеченка поховано в Москві, на Митинському кладовищі, в меморіальній частині, де покоїться прах всіх перших ліквідаторів аварії на ЧАЕС. Насправді це не так — надгробок на Митинському кладовищі суто символічний.

Друзі й колеги по роботі поховали Олександра Лелеченка в селі Степовому на Полтавщині. Обирали місце, виходячи з простих життєвих міркувань: в Степовому проживали родичі дружини, отже було кому доглянути за могилою — в самого Олександра Григоровича рідні вже не було.

...Вантажівка з тілом, яке супроводжували працівники електричного цеху, довго блукала київськими вулицями: було свято, 9 травня, і рух в багатьох місцях перекрили. Автівку декілька разів зупиняли працівники державтоінспекції — вже надто не при місті вона виглядала на святкових вулицях. Ну і, звісно, вражала кабіна водія, обшита ззовні свинцем — інакше він відмовлявся сідати за кермо...

Пам'ять як подяка

Кожен рік (за виключенням двох останніх, карантинних) працівники електроцеху ЧАЕС та учні і вчителі Новооріхівського ліцею, над яким взяла шефство ЧАЕС, 7 травня відвідують могилу Героя України Олександра Лелеченка.

Ім'я Олександра Лелеченка вибито на одній із плит меморіалу героям-чорнобильцям у Києві на перетині бульвару Верховної Ради та проспекту Миру.

На посадженій до 20-ї річниці Чорнобильської трагедії Алеї пам'яті поблизу Мгарського монастиря О.Лелеченку 2010 року теж відкрито пам'ятний знак.

Символічні пам'ятники ліквідаторам є й на Чорнобильській АЕС та у її містисупутнику Славутичі. Пам'ять героя увічнюють меморіальні дошки на прохідній ДТЕК Запорізької ТЕС, на будівлі навчально-тренувального цент-

ру Запорізької АЕС та ін.

У Лубенському районі Полтавської області проводиться турнір з міні-футболу на кубок Героя України.

А наприкінці квітня 2021 року пам'ятник Олександрю Лелеченку відкрили, як вже було згадано раніше, і на території Київської політехніки.

Ініціатори і спонсори проєкту — представники кількох великих українських енергетичних компаній і випускники університету — ветерани енергетичної галузі.

Конкурс на участь у виготовленні пам'ятника виграв відомий скульптор, заслужений художник України Анатолій Валієв. Кілька творів цього майстра, до речі, вже прикрашають КПП. Архітектор проєкту — головний архітектор університету Станіслав Снежкін.

Підготовку території ліворуч від входу до корпусу №20, облаштування біля нього скверу та підготовку майданчика для пам'ятника забезпечили співробітники департаменту госпо-

П'єдестал пам'ятника виготовлено з чорного лабрадориту, видобутого в Дніпропетровській області.

Скульптурний портрет Олександра Лелеченка з елементами художньо-декоративного обрамлення, за моделлю Анатолія Валієва (яка, до слова,

тора), відлито з бронзи ливарниками університету за підтримки та допомоги фахівців Художнього комбінату Національної спілки художників України.

Довідково. В 1986 році Олександра Лелеченка нагороджено орденом Леніна посмертно);

26 квітня 1996 року за особисту мужність і відвагу, виявлені при ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС, український уряд нагородив його посмертно хрестом «За мужність».

Указом Президента України Віктора Ющенка № 328/2006 від 21 квітня 2006 року за геройський подвиг в ім'я життя нинішніх і прийдешніх поколінь, особисту мужність і самопожертву, виявлені у ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС заступнику начальника електричного цеху Чорнобильської АЕС Київської області Олександрю Григоровичу Лелеченку посмертно присвоєно звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка».

дарської роботи університету. Вони, до того ж, значно оновили вхід до корпусу.

була погоджена не лише колегами, але й членами родини героя-ліквіда-

Питання, розгляд яких не можна відкладати

19 травня на засіданні Комітету з питань екологічної політики та природокористування в режимі відеоконференції було обговорено питання щодо стану ядерної та радіаційної безпеки об'єкта «Укриття».

Окрім членів парламентського комітету, в обговоренні взяли участь виконувач обов'язків генерального директора ДСП «Чорнобильська АЕС» Валерій Сейда, голова Державного агентства з управління зоною відчуження Сергій Костюк, голова Державної інспекції ядерного регулювання Григорій Плачков, директор Інституту проблем безпеки АЕС Анатолій Носовський та інші фахівці в питаннях безпеки атомних станцій.

В першу чергу засідання стосувалося питань ймовірності виникнення самопідтримуваної ланцюгової реакції в паливовмісних масах об'єкта «Укриття».

В своєму виступі Валерій Сейда зазначив: «Зростання щільності нейтронного потоку може бути обумовлено зміною складу середовища, що знаходиться між джерелом утворення нейтронів (ядрами елементів, що поділяються в складі ПВМ) і областю детектування іонізуючого випромінювання, яке виникає в результаті взаємодії нейтронів з ядрами подільного шару матеріалу камери поділу.

Після встановлення Арки НБК в проектне положення повністю припинилося надходження атмосферної води в контрольовані скупчення ПВМ. Відбувається поступове зменшення кількості води в складі ПВМ шляхом її висихання. Через зменшення кількості води, яка є сповільнювачем, в складі ПВМ більша кількість нейтронів почала досягати блоку детектування».

Варто також відзначити, що після

встановлення Арки НБК в проектне положення протягом 2016-2018 років на 4-х з 19 датчиків системи контролю радіаційної безпеки спостерігалось незначне підвищення нейтронного потоку, проте з 2019 року показники вирівнялися і до цього дня залишаються стабільними.

Підсумовуючи зроблену ним презентацію, Валерій Сейда зазначив, що наразі ситуація не є загрозливою, проте переважна більшість процесів, які відбуваються в «Укритті», потребують постійного наукового супроводу: «За весь період спостережень з початку встановлення Арки НБК в проектне положення перевищень меж безпечної експлуатації не спостерігалось. На даний час, показники датчиків щільності потоку нейтронів (ЩПН) у всіх приміщеннях мають стабільні значення без тенденції зростання, поточні рівні не становлять загрози виникнення самопідтримуваної ланцюгової реакції поділу (СЛР).

Для забезпечення безпечного стану об'єкта «Укриття» існують системи, що виконують функції безпеки, в тому числі системи підтримання ПВМ в підкритичному стані. У разі

перевищення меж безпечної експлуатації за показниками ЩПН, у зону зростання вводиться нейтроннопоглинальний розчин відповідно до технологічного регламенту об'єкта «Укриття».

Довідково. Питання ймовірності виникнення самопідтримуваної ланцюгової реакції в паливовмісних масах об'єкту «Укриття» виникло після публікації в журналі Science статті за матеріалами, оприлюдненими в ході VI Міжнародної конференції INUDECO 2021 «Проблеми зняття з експлуатації об'єктів ядерної енергетики та відновлення навколишнього середовища».

В статті зокрема йшла мова про те, що після встановлення Арки НБК в проектне положення над ОУ за окремими датчиками ІАСК спостерігається зростання нейтронної активності в скупченнях паливовмісних мас (ПВМ) в зоні проплавлення підреакторної плити в приміщенні 305/2.

Така ситуація була прогнозована ІПБ АЕС ще до насування Арки НБК і відбувається внаслідок процесу втрати води перезволоженим середовищем

шару чорних лавоподібних ПВМ (ЛПВМ), які розташовані вище (відм. +9,00 ÷ +9,70) потенційних ядерно-небезпечних скупчень (ЯНС) ПВМ.

Водночас директор Інституту проблем безпеки АЕС Анатолій Носовський підкреслив у своєму виступі, що з метою поточної оцінки стану ПВМ ОУ та прогнозування їх довгострокової поведінки ІПБ АЕС у 2018 році була розроблена «Програма моніторингу паливовмісних матеріалів (ПВМ) ОУ (ядерна та радіаційна безпека ОУ)».

Результати, що будуть отримані в результаті виконання робіт за цією програмою, будуть використані для розробки (за необхідності) та впровадження організаційно-технічних заходів щодо запобігання ризикам від несприятливих наслідків погіршення стану ПВМ.

Спостереження за станом ПВМ треба виконувати впродовж декількох років, коли всі процеси змін температурно-вологісного режиму в об'єкті «Укриття» стабілізуються, і можна більш вірогідно прогнозувати поведінку ПВМ та гарантувати їх підтримку в ядерно безпечному стані. Проте, для виконання даної програми в повному обсязі потрібне постійне та повноцінне фінансування, а цього, на жаль, немає.

Голова ДІЯРУ Григорій Плачков зазначив: враховуючи необхідність постійного моніторингу ситуації, потрібно якнайшвидше перевести новий безпечний конфайнмент з етапу дослідно-промислової експлуатації в промислову експлуатацію.

Згідно з рішенням, яке оприлюднено на сайті Комітету, парламентарями ухвалено рішення взяти до відома інформацію про стан ядерної та радіаційної безпеки об'єкта «Укриття», рекомендувати Кабінету Міністрів України прискорити внесення на розгляд Верховної Ради України законопроекту про актуалізацію заходів наступного етапу Загальнодержавної програми зняття з

експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему та доповнити її окремим розділом щодо моніторингу паливовмісних матеріалів об'єкта «Укриття» із забезпеченням фінансовим ресурсом.

Окрім того, було надано доручення народному депутату України, голові підкомітету з питань подолання наслідків Чорнобильської катастрофи Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування Кривошеєву І.С. взяти під контроль виконання рішення Комітету.

Серед питань, важливих для працівників зони відчуження в цілому та ЧАЕС зокрема, також розглянутих на засіданні Комітету, було й питання законодавчого урегулювання проблем доставки пенсій особам, які вийшли на пенсію за Списком №1.

Розглянувши законопроект про внесення змін до пункту 2 розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» щодо витрат на виплату і доставку пільгових пенсій, які призначені на пільгових умовах для працівників зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення (реєстр. №5348), внесений народними депутатами України Королевською Н.Ю., Солодом Ю.В., Гнатенком В.С. та іншими народними депутатами України, Комітет підтримав рішення щодо його прийняття за основу.

Довідково. В законопроекті №5348 пропонується внести наступні зміни. Абзац четвертий після слів «шахта рудників» доповнити словами «а також осіб, підставою призначення пенсії за віком на пільгових умовах для яких є роботи у зоні відчуження або у зоні безумовного (обов'язкового) відселення».

Абзац п'ятий, згідно запропонованим змінам, треба доповнити словами: «а також пенсії за віком на пільгових умовах, призначені особам на підставі здійснення робіт у зоні відчу-

ження або у зоні безумовного (обов'язкового) відселення за списком робіт і професій, затвердженим Кабінетом Міністрів України».

Суми фактичних витрат на виплату і доставку пільгових пенсій, які не сплачені на дату набрання чинності даним законом (у разі його прийняття), можуть бути розстрочені на 60 календарних місяців починаючи з місяця укладення договору про розстрочення сум заборгованості з відшкодування фактичних витрат на виплату і доставку пільгових пенсій за формою, затвердженою Пенсійним фондом України.

Розстрочена сума підлягає сплаті рівними частинами щокварталу не пізніше 20 числа місяця, що настає після завершення відповідного кварталу.

Суми накладених (нарахованих) та не сплачених штрафів та пені, а також суми штрафів та пені, які підлягають (підлягатимуть) накладенню (нарахуванню) на суми заборгованості із сплати внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, яка обліковується на день набрання чинності цим Законом, страхувальникам, які протягом року з дня набрання чинності цим Законом погасили таку заборгованість у повному обсязі, підлягають списанню органами Пенсійного фонду України.

Згідно з «Прикінцевими положеннями» згаданого законопроекту, Кабінет Міністрів України у місячний термін з дня набрання чинності цим Законом зобов'язаний прийняти нормативно-правові акти для його реалізації та привести свої нормативно-правові акти у відповідність із законодавством.

Кабмін повинен також забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Аварія: життя ДО і ПІСЛЯ

(Закінчення.

Початок в попередньому номері)

Евакуація — слово не мирне. Воно завжди означає тимчасову або тривалу втрату звичного ритму й умов буття. Воно завжди натякає, що сталося щось глобально погане, і твоє життя більше не буде таким, як раніше, — надовго або назавжди.

Евакуація — це слово-вирок, воно з безжальною однозначністю повідомляє приреченому на евакуацію, що той більше не господар в своєму житлі та в своєму житті — і немає значення, що ти лише вчора завершив ремонт в дитячій кімнаті, поклеївши на стіни шпалери з веселим квітковим малюнком, які дістав з переплатою по величезному благу.

Евакуація означає, що всі твої улюблені дрібнички залишаться в покинутій квартирі, що ти не знатимеш, коли і де наступного разу тобі випаде щастя почаяувати з близькими, що тобі, скоріш за все, доведеться все починати з початку.

Евакуація — це психологічна травма, оскільки з моменту її оголошення ти назавжди зрозумієш, що світ на-

вколо тебе може зруйнуватися в якусь одну мить. І ти існуватимеш з цим розумінням все своє подальше життя.

Згадує Сергій АКУЛІНІН:

«Я приїхав додому. Дітей вдома не було — їх теща забрала гуляти. Попросив дружину постелити старе простирадло просто в коридорі та роздягався на ньому, оскільки розумів, що мій одяг брудний, я

й сам якийсь не надто чистий.

Після розмови з Сергієм Парашиним я не сумнівався, що евакуація буде, тому попросив дружину запитися продуктами та готуватися до від'їзду. З цінного захопили лише мельхіорові ложки.

27 квітня приходимо до гаражів, а там міліціонер стоїть і каже, що самостійно виїжджати заборонено. Домовилися з ним вже якось...

У машину сіли ми з дружиною та двоє дітей. Заїхали за її сестрою, у якої також двоє дорослих дітей і чоловік. Не знаю як, але вмістилися. Я розумів, що дорога через Чорнобиль закрита, тому полями, луками та ґрунтовими об'їздами дісталися Варшавської траси і гайнули на Бориспіль, звідки вся родина відправилася на Урал.

... В «Казковому» я пішов працювати оперативним диспетчером. Вдень в диспетчерській працювали жінки, а чоловіки — тільки вночі. Нагорі, в бібліотеці, розмістилася бригада КДБ, яка приїхала розслідувати причини аварії.

Числа 5-6 травня в «Казковому» з'явився Микола Штейнберг, котрий виконував в той час обов'язки головного інженера...

У таборі на той момент проживало близько 1200 чоловік, а ліжок було всього 650... Перші три дні було досить суцужно з їжею, потім ситуація значно покращилася. Журналісти пишуть, що нам всім наливали вино для покращення кровотворення, але я такого не пам'ятаю, а от пиво нам давали. Багато ми брали йодистого калію, щоб виводити радіоактивну гидоту з організму...

На зміну нас возили БТРами. Потім вийшов ряд постанов уряду, що нам потрібно переходити на вахтовий метод роботи 15/15. Думаю, що питання перевантаженості «Казкового» людьми не в останню чергу спричинило перехід до праці вахтами: у нас працювали фахівці зі всього Радянського Союзу — навіть з Красноярську. Звісно, вахти допомогли впорядкувати кількість людей, які одночасно перебували в таборі.

Найцікавіше було, що всі ходили в однаковій формі і харчувалися з одного столу. Ми з приятелем сиділи якось в актовому залі на авансцені. Зайшов незнайомий чоловік і запитав, де можна поїсти-попити — потім з'ясувалося, що це був заступник міністра транспортного будівництва. Тобто коли всі в одному одязі та на одному рівні, то ніхто ні перед ким не викаблучується, а просто робить свою справу.

У травні в таборі відбулися партійні збори - розмістилися ми для їх прове-

дення просто неба, на місці, де колись розкладали піонерське багаття. Доповідав Сергій Парашин. Від нього ми офіційно дізналися те, про що, власне, й самі давно здогадалися: евакуювали нас не на три дні. І в Прип'ять ми, скоріш за все, ніколи більше не повернемося. Держава обіцяла відшкодувати кошти за втрачене майно в п'ятикратному розмірі, стаж і надбавки за роботу в енергетиці всім буде збережено. В принципі, приємна новина, але вона затьмарила звіткою, що в Москві, в 6-й клініці почали вмирати наші колеги, які працювали в

ніч аварії. Так, ми знали, що один за одним йдуть з життя хлопці -пожежні, і це було прикро, але все одно це були люди, з якими ми особисто не були знайомі. А за наших було нестерпно болісно..

20 травня я перший раз по аварії поїхав відвідати дружину, яка на той момент працювала на ЗАЕС у відділі обладнання. По приїзду в мене відвезли на головний корпус ЗАЕС, при чому не просто там якось, а в машині, обтягнутій пластиком. Провели заміри — і відправили підстригтися..

...У трикімнатній квартирі жило три сім'ї, холодильника не було, а в Енергодарі в цей час спека страшна, Меблів в квартирі немає, лише ліжка — панцирні сітки з пружинками...

...Насамперед вирушили в магазин, купили ковбасу, сир, і оскільки столу не було, я зняв двері з комори, поклав між ліжками — і за цим імпровізованим столом святкували зустріч...

... В липні, коли дружина з дітьми вже жила в Києві на Троєщині, нам почали потроху видавати обіцяні гроші. Я приїхав до родини, і ми разом урочисто купили чотири ложки, чотири кухлі алюмінієвих, дві розкладачки, матрац, плитку, чайник і маленький телевізор...»

Розповідає Галина КОШЕВА:

«Нам попередньо пояснили, що евакуація лише на три дні. Автобус під'їжджав до кожного під'їзду, приходили міліціанти і забирали у нас ключі від квартир, нагадуючи про необхідність взяти документи, а речей — маленький вузлик, скоро ж повернемося. І ми майже вірили їм.

Виїхали зовсім не організовано, додатковий одяг не взяли — вирушили в спортивному. Звісно, треба було ще щось прихопити в дорогу, але боялися: сказано ж зверху - речей мінімум, на три дні. Так все й залишилося у квартирі.

Розвозили нас по навколишніх селах. Щоб люди хотіли нас брати в свої хати — я такого не помітила. Навпаки, місцеві, які не знали про аварію, не розуміли, чому, власне, вони мають надавати притулок якимось невідомим людям. Це по-перше.

По-друге, села, куди нас привозили, здебільшого просто не могли вмістити таку масу людей. І залишалися одні родини в одному селі, інші в іншому. І це було буже важко психологічно: мало того, що аварія, що з домівок виїхали — так ще й залишаємося в невідомих місцях поодинокі.

По закінченню трьох днів я з дочкою та зі своїми друзями приїхала до Чорнобиля: нам же сказали, що через три дні ми повинні повернутися до Прип'яті.

В Чорнобилі стояли БТРи, навколишні села готувалися до евакуації - про яке повернення додому можна було й думати?

Поплакали, подекували, але раптом хтось з наших дізнався, що буде рейс «Ракетою» (прекрасний такий корабель на підводних подушках був до Києва, Природно, ми всі кинулися на причал. Добре, що нас розуміли: гроші за проїзд ніхто не

просив, документи не питали — бачили, що ми прип'ятчани. І тільки на самій «Ракеті» ми з'ясували, що йшла вона не до Києва, а з Києва — в Білорусь...»

Славутич

В 1987-му, коли в новому атом-містечку, яке ураганими темпами будувалося в 50 кілометрах від ЧАЕС, почало здаватися в експлуатацію перше житло, переважна більшість прип'ятчан висловила бажання переїхати туди.

Зазначимо, що в цей час побут переважної більшості евакуйованих вже устаткувався. Практично всі відселені з Прип'яті вже отримали нове житло в інших містах тодішнього СРСР: Києві, Чернігові, Полтаві, Одесі, Кременчуці, Запоріжжі, Енергодарі, Кишиневі, Смоленську, Брянську та інших.

І що дивно: вони здали державі отримані квартири, в тому числі й в новобудовах столиці України — і гайнули обживати маленький, ще не добулований, не надто зручний шматочок землі серед чернігівських лісів. Чому так?

Розповідає Микола РЯБУШКІН:

«Якийсь час прожив в Києві, отримав трикімнатну квартиру там, але зрозумів відразу, що столиця — це не моє, і переїхав до Славутича.

Тут набагато легше жити. Часто думаю: якби я в Києві залишився, може вже б і не було мене....

Може бути навіть радіація в якійсь мірі допомагає нам — ну, бачите, ось мені 74 роки, ще жити та жити можна, і хочеться жити — будемо чесно казати...»

Ukraine NOW

Газета: «Новини ЧАЕС»

Засновник: ДСП «Чорнобильська АЕС»

Газету засновано у 1995 році. Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Кі №830 від 11 листопада 2004 року.

Рукописи, надані в редакцію, не редагуються й не рецензуються. Редакційна колегія може не поділяти точку зору авторів публікацій

Відповідальний за випуск: Віталій Медвідь

Над номером працювали: Майя Руденко, Владислав Курочкін, Анастасія Єрашова

+380 4593 431 02 / m.rudenko@chnpp.gov.ua